

เปิดประเด็น

Issues Raising

อมลสิน จตุพร และ แสงแข คงห้วยรอบ

การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ:
ความท้าทายสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษชาวไทยในยุคศตวรรษที่ ๒๑
Teaching English as a Foreign Language:
Challenges for Thai Teachers of English in the 21st Century

บทนำ

ภาษาอังกฤษนับเป็นภาษาสากลและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาษากลาง (Lingua franca) สำหรับการสื่อสารกับนานาประเทศ และภาษาอังกฤษถือเป็นวิชาแกนวิชาหนึ่งนอกเหนือจากคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองที่ผู้เรียนควรมีความรู้ความสามารถและนำไปใช้ได้จริงในบริบทจริง นอกจากนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีข้อตกลงร่วมกันในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN community) เพื่อการพัฒนาประเทศร่วมกันทั้งทางด้านการมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่พลเมืองไทยจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ ทนต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙ ได้กำหนดนโยบายในข้อ ๓.๕ ว่ามีแนวนโยบายในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยกำหนดกรอบการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นว่าภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาสากล และเป็นภาษาราชการในกลุ่มประเทศอาเซียน และส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่สองตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๓) จึงกล่าวได้ว่าภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ในยุคประชาคมอาเซียนและศตวรรษที่ ๒๑ อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามผลจากการสำรวจการจัดอันดับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในปี ค.ศ. 2012 โดยสถาบัน Education First (EF) ซึ่งเป็นสถาบันการสอนภาษาอังกฤษระดับโลก ได้รายงาน

ผลการจัดอันดับดัชนีความสามารถด้านภาษาอังกฤษของประชากรจาก ๔๔ ประเทศ ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ พบว่า ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษต่ำมาก สอดคล้องกับข้อมูลของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้เปิดเผยคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ปรากฏว่าคะแนนการทดสอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) อยู่ในอันดับท้ายของหนึ่งในสามรายวิชาทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จะเห็นได้ชัดเลยว่าความสามารถทางภาษาอังกฤษของเด็กไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก และจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอีกทางหนึ่งด้วย

ในเรื่องนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายทางการศึกษา นักวิชาการ และผู้บริหารการศึกษาต่างก็มีความตระหนักและมองเห็นถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษที่มีต่อเยาวชนและพลเมืองไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็ได้ประกาศนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของคนไทย จัดเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทยในปัจจุบัน ในสภาวะที่ระดับความสามารถของคนไทยในด้านภาษาอังกฤษยังอยู่ระดับต่ำมาก ขณะที่ต้องเร่งพัฒนาประเทศให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและรองรับภาวะการค้า การลงทุน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประชาคมทางเศรษฐกิจที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง การปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงเป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการที่จะต้องเร่งดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๗) ประเด็นที่น่าสนใจจากนโยบายฯ ดังกล่าวคือการปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษา โดยเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) การปรับจุดเน้นในการเรียนการสอนดังกล่าวนี้ได้สร้างความท้าทาย (ซึ่งอาจจะกลายเป็นความกดดัน) ให้แก่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน

ปัญหาด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษดังกล่าวมิใช่เป็นเพียงปัญหาในระดับปฏิบัติ หากแต่มีความสัมพันธ์กับระดับนโยบายการศึกษาของชาติและกระบวนการทัศน์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ กล่าวคือ ปัญหาความสามารถทางภาษาอังกฤษของเด็กไทยที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำมากเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ยุคการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ หรืออาจจะก่อนหน้านี้ก็คงไม่อาจสรุปได้ชัด จุไรรัตน์ สุตรุ่ง (๒๕๕๒) กล่าวว่าผลจากการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอน

ภาษาอังกฤษ โดยการเปิดสอนหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษควบคู่กับหลักสูตรปกติในโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ ต่างก็ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้ปกครอง ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนรัฐบาลที่ไม่พร้อมจะเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษก็จะจ้างชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษามาสอนภาษาอังกฤษควบคู่กับครูผู้สอนชาวไทย โดยเน้นการสอนทักษะการฟัง-พูดเป็นหลัก จนทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ชาวต่างชาติทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาและชาวต่างชาติอื่นๆ ที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเข้ามาหางานรับจ้างสอนภาษาอังกฤษจำนวนนับหมื่นคน เป็นที่สอรองจากประเทศจีน ซึ่งก็ยังไม่เป็นที่แน่ใจกว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดหรือไม่ เพราะปัญหาที่พบในขณะนี้คือคุณภาพของครูชาวต่างชาติ ถึงแม้ว่าครูเหล่านี้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร แต่ก็มิได้หมายความว่าทุกคนจะมีความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษได้หากไม่มีพื้นฐานด้านการสอนภาษาอังกฤษมาก่อนเลย และถ้าจะให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษชาวไทยรับผิดชอบสอนทั้งหมดก็สวนทางกับค่านิยมของผู้ปกครองในปัจจุบันที่ต้องการให้ลูกของตนได้เรียนกับเจ้าของภาษา เพราะมีความคิดความเชื่อว่าครูผู้สอนภาษาอังกฤษชาวไทยมีความสามารถเฉพาะการสอนด้านไวยากรณ์ แต่จะมีจุดด้อยในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับผู้เรียนหรือ “การออกสำเนียงไม่เหมือนกับเจ้าของภาษา” ประเด็นดังกล่าวสะท้อนอะไร? จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองหรือแม้กระทั่งตัวผู้เรียนเองต่างก็มีความเชื่อในเรื่องสำเนียงภาษาอังกฤษที่เหมือนกับเจ้าของภาษาว่าเป็นสำเนียงที่ถูกต้องและแสดงถึงความเป็นผู้มีการศึกษา ความเชื่อในเรื่อง “สำเนียง” และ “เจ้าของภาษา” ล้วนมีนัยยะสัมพันธ์กับอำนาจและชนชั้นทางความคิดทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษมาตรฐาน (Standard English) รวมถึงสำเนียงแบบเจ้าของภาษา (Native-like accents) ดังที่ผู้เขียนจะกล่าวต่อไป

อนึ่งบทความชิ้นนี้ต้องการสะท้อนให้เห็นมุมมองของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชาวไทยคนหนึ่งผ่านประสบการณ์การเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ภายใต้บริบทของนโยบายการจัดการศึกษาแบบอิงมาตรฐาน (Standard-Based Education) และกระบวนการพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษที่ผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษาและนักวิชาการต้องการส่งผ่านให้แก่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษเพื่อนำไปปฏิบัติในชั้นเรียน ผู้เขียนต้องการสะท้อนประเด็นด้านการครอบงำเชิงภาษาที่แทรกอยู่ทั้งในระดับนโยบาย การจัดหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีฐานคิดมาจากนักวิชาการชาวตะวันตก ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ในหลายประเทศทั่วเอเชีย (Nunan, 2003) แต่ในประเทศไทยกลับไม่ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร Methitham and Chamcharatsri (2011) กล่าวว่างานวิจัยต่างๆ ที่ผ่านมามีแนวโน้มมุ่งศึกษาว่าจะนำเอาหลักการและเทคนิควิธีการสอนไปใช้ในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดได้อย่างไร แต่กลับละเลยที่จะศึกษามิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง และประวัติศาสตร์ที่มีลักษณะจำเพาะในแต่ละสังคม

ความท้าทายด้านกระบวนการสอนภาษาอังกฤษ : ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ

ผู้เขียนมีโอกาสเข้ารับการพัฒนาศักยภาพครูด้านการสอนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรมที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดและสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นผู้จัดการอบรมรวมกันไม่ต่ำกว่า ๑๐ ครั้ง ผู้เขียนพบว่าเนื้อหาสาระของการอบรมจะเกี่ยวข้องกับหลักการสอน วิธีการสอน และเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในชั้นเรียนและน่าจะเกิดผลดีต่อผู้เรียน นั่นคือ สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้มากขึ้น นอกจากนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันภาษาอังกฤษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำ ผลิตภัณฑ์การจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนการสอน และสื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่เน้นการสื่อสารตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษา มีการกำกับนิเทศติดตามผลการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบาย รวมถึงการสร้างคามเข้มแข็งแก่เครือข่ายในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา (PEER Center) และศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (ERIC) ในระดับมัธยมศึกษาเพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับเขตพื้นที่ หากมองในภาพรวมถือว่า การบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ประเด็นที่ผู้เขียนเกริ่นนำมาพอสมควรนี้มีความสัมพันธ์กับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างไร กล่าวคือ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นหลักสูตรที่กำหนดสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเพื่อเป็นแนวทางให้แต่ละสถานศึกษานำไปดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) จึงเป็นไปตามแนวคิดหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน (Standard-Based Curriculum) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่สังคมต้องการ ภายใต้แนวคิดดังกล่าวครูผู้สอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องยึดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในเชิงเนื้อหา ในเรื่องนี้ สุมลลี ชินกุล (๒๕๔๘) กล่าวว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องยึดเกณฑ์การพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาที่สองซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่กำหนดโดย Teachers of English to Speakers of Other Languages (TESOL) และ American Council on the Teaching of Foreign Languages (ACTFL) และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ โดยสรุปว่า TESOL, ACTFL และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

โดยกระทรวงศึกษาธิการต่างมีเป้าหมายเดียวกันคือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะสามารถจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในชีวิตจริงและจะสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ มีปฏิสัมพันธ์ สื่อสาร สืบค้น ใช้กลวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนรู้ แสวงหาและประยุกต์ใช้เนื้อหาความรู้และวัฒนธรรมที่สอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ทั้งในรูปแบบการพูดและการเขียน และในปี ๒๕๕๗ จากนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้ใช้กรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages: CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีทิศทางที่เป็นเอกภาพในการดำเนินการ มีเป้าหมายการเรียนรู้และการพัฒนาที่เทียบเคียงได้กับมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ในปัจจุบันกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรปได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นมาตรฐานในการจัดลำดับความสามารถทางภาษาของแต่ละบุคคล กรอบอ้างอิงภาษาดังกล่าวถือเป็นมาตรฐานทั้งในการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การทดสอบ การวัดผล การพัฒนาครู รวมถึงการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้อีกด้วย

นอกจากนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ กล่าวถึงวิสัยทัศน์ในการจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไว้ว่า นอกจากจะให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แสวงหาความรู้และมีเจตคติที่ดีต่อภาษาแล้ว ยังต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ วิสัยทัศน์ประการหลังนี้สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการชาวตะวันตก Larry E. Smith ที่กล่าวไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1976 (จันทร์ทรงกลด ชชนี, ๒๕๔๘) แล้วว่าเป้าหมายหนึ่งของการเรียนภาษานานาชาติคือ การให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษานั้นเพื่อสื่อสารความคิดและวัฒนธรรมของตนกับผู้อื่นได้ (Smith, 1976)

อาจกล่าวได้ว่ามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศซึ่งเป็นมาตรฐานสากลตั้งแต่ TESOL, ACTFL, CEFR ไปจนถึงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการต่างก็ให้ความสำคัญกับความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศของผู้เรียน ซึ่งการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนมิได้เรียนภาษาอังกฤษเพื่อใช้สื่อสารกับเจ้าของภาษา หากแต่เกือบทั้งหมดเป็นการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับผู้คนทั่วโลกมิใช่เฉพาะกับคนที่มาจากประเทศใดประเทศหนึ่งหรือเฉพาะประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาเท่านั้น ภาษาอังกฤษจึงมีสถานภาพเป็น “ภาษานานาชาติ” (International Language)

ที่ผู้คนทั่วโลกถึงหนึ่งในสี่ใช้ต่างก็ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร (Crystal, 2003) หากใช้เกณฑ์ง่าย ๆ เพียงเท่านี้ก็อาจสรุปได้ว่าประเทศไทยใช้ *กระบวนทัศน์การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษานานาชาติ (English as an International Language Paradigm: EIL)* มาเกือบสี่สิบปีแล้ว

การสรุปว่าประเทศไทยใช้กระบวนทัศน์การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษานานาชาติมาหลายสิบปีอาจเป็นข้อสรุปที่ง่ายเกินไป บริบทของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกยากกับโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรมทางชนชั้น และอุดมการณ์ด้านการเรียนการสอนภาษา (ไพสิฐ บริบูรณ์, ๒๕๕๔) กล่าวคือ ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ภาษาราชการ หรือภาษาที่สองสำหรับการสื่อสารภายในประเทศ รวมถึงการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งแตกต่างจากอีกหลายประเทศในเอเชียที่ส่วนใหญ่เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษในยุคจักรวรรดินิยม (Imperialism) เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจึงจัดอยู่ภายใต้ *กระบวนทัศน์การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ (English as a Second / Foreign Language Paradigm: ESL / EFL)* หรือใช้ต้นแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบ ESL / EFL มาโดยตลอดเช่นเดียวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศอื่นๆ อีกมากมายทั่วโลก (Nunan, 2003) การสอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนเน้นการสอนอย่างเป็นทางการในห้องเรียน เมื่อออกจากห้องเรียนไปแล้วผู้เรียนก็จะหาโอกาสที่จะใช้ภาษาอังกฤษได้น้อยมากหรือไม่ได้ใช้เลย (ไพสิฐ บริบูรณ์, ๒๕๕๔) กระบวนทัศน์การสอนแบบ ESL / EFL จึงเป็นผลพวงของยุคการล่าอาณานิคมที่มีประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศมหาอำนาจ และเป็นศูนย์กลางของความเจริญทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี อันทันสมัย แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงผูกโยงอย่างเหนียวแน่นกับสองประเทศนี้ ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาที่จำเป็นสำหรับการสื่อสาร เราจึงมักถือกันว่าชาวอังกฤษและชาวอเมริกันเป็นเจ้าของภาษา (Ownership of Language) จึงมีความเหมาะสมมากที่สุดในการสอนทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะการพูด องค์กรหรือสมาคมทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจากทั้งสองประเทศนี้ก็เป็นผู้ที่มิบทบาทและอิทธิพลอย่างสูงในการสร้างหลักการหรือทฤษฎี และกำหนดทิศทางการสอนภาษาอังกฤษ ด้วยศักยภาพของความเป็นเจ้าของภาษา ผนวกกับความเป็นศูนย์กลางทางวิชาการ การผลิตตำรา สื่อการสอนและองค์ความรู้ต่างๆ การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กระบวนทัศน์การสอนแบบ ESL / EFL จึงถูกกำหนดไปโดยปริยายให้เน้นความสำคัญของต้นแบบภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ (British English) หรือแบบอเมริกัน (American English) และองค์ประกอบอื่นๆ ที่โยงใยกับความเป็นต้นกำเนิดภาษาอังกฤษของทั้งสองประเทศดังกล่าว เช่น วัฒนธรรมและบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เป็นต้น

หากทำการวิเคราะห์นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการที่เสนอให้มีการปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาโดยเน้นการสื่อสารและใช้กรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย เราจะพบว่านโยบายดังกล่าวยังสะท้อนถึงกระบวนทัศน์การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศที่เป็นมรดกทางความคิด/อุดมการณ์ในยุคอาณานิคม เช่น CEFR ได้จำแนกผู้เรียนออกเป็น ๓ กลุ่มหลักและแบ่งเป็น ๖ ระดับความสามารถ โดยระดับความสามารถในการใช้ภาษาขั้นคล่องแคล่ว (Proficient User) หรือระดับ C1 และ C2 เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างดีเยี่ยมใกล้เคียง “เจ้าของภาษา” สามารถใช้ “ภาษามาตรฐาน” ได้อย่างสละสลวย ถูกต้องตามจุดประสงค์ที่จะสื่อสารได้ดี สามารถอ่านบทความที่เป็น “ภาษาต้นฉบับ” (โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวรรณกรรม) ได้เข้าใจ สามารถและเลือกใช้ภาษาสำหรับการพูดและการเขียนได้อย่างเหมาะสม CEFR นอกจากจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การวางแผนรายวิชา การวัดผล และการแต่งตั้งรายในการเรียนการสอนภาษา และที่สำคัญ CEFR ถือเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของพลเมืองของประเทศที่เป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป โดยรวมไปถึงทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ในการสื่อสารซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการประเมินความสามารถทางภาษาที่สหภาพยุโรปจัดทำขึ้นแม้จะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง แต่ก็ยังถูกวิจารณ์อย่างมากจากนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์ว่าไม่สะท้อนถึงต้นแบบของภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ซึ่งก็คือ “นานาภาษาอังกฤษโลก” (World Englishes) ไม่เฉพาะแต่ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ แบบอเมริกัน หรือภาษาอังกฤษจากประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่อื่นๆ นอกจากนั้นในด้านนโยบายส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนผ่านโครงการพิเศษด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย เช่น International Program (IP) English Program (EP) และ Mini English Program (MEP) โดยนักเรียนจะเรียนรายวิชาต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษ โดยมีครูชาวต่างชาติเจ้าของภาษาหรือผู้ที่มีความสมบัติเทียบเท่าเป็นผู้สอน สภาพเช่นนี้สะท้อนถึงความเชื่อที่ว่าผู้เรียนควรจะเรียนภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษา ต้องพูดภาษาอังกฤษให้เหมือนกับฝรั่งเจ้าของภาษา และเชื่อว่าเจ้าของภาษาเป็นผู้เชี่ยวชาญแต่ผู้เดียว โดยไม่เคยคิดตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ถึงนัยยะทางการเมืองที่มากับภาษาอังกฤษ (Pennycook, 1994) ผู้บริหารการศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน หรือแม้กระทั่งครูผู้สอนภาษาอังกฤษชาวไทยเองก็เชื่อว่า ต้องฝึกการพูดภาษาอังกฤษกับครูฝรั่งตั้งแต่เด็กเพื่อจะได้สำเนียงที่ถูกต้อง พูดแล้วผู้คนจะยอมรับว่ามีการศึกษาดี ในสังคมไทยปัจจุบันกระแสเหล่านี้ก็ไม่ได้เจือจางลงเลย (อัจนรารณ บวรภักดี, ๒๕๕๓) สิ่งที่น่าทึ่งในนโยบายดังกล่าวและสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันต่างก็ตกอยู่ภายใต้กระบวนทัศน์

การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศทั้งสิ้น ไพสิฐ บริบูรณ์ (๒๕๕๔) ให้มุมมองว่าในขณะที่เราพูดอยู่ตลอดเวลาว่า นโยบายและจุดเน้นของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษคือ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของกระบวนทัศน์ EIL แต่แนวคิดและการปฏิบัติในการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชาวไทยยังไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว นโยบายทางภาษาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจึงขาดการเชื่อมโยงของอุดมการณ์ทางภาษา และน่าจะเป็นอุปสรรคต่อการที่รัฐบาลจะกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง สภาพการสอนภาษาอังกฤษที่เห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบันจึงเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างคิดและต่างคนต่างทำไปตามแนวคิดและสภาพความจำเป็นที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะสามารถทำได้ตามบริบทของตน เช่น ครูผู้สอนภาษาอังกฤษใช้แนวคิดจากกระบวนทัศน์การสอนแบบ ESL / EFL ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน แต่ใช้กระบวนทัศน์ที่ค่อนข้าง EIL เมื่อต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนนำภาษาที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนไม่คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษที่หลากหลายของโลกและประสบปัญหาในการสื่อสาร เป็นต้น

การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารบนฐานกระบวนทัศน์ภาษาอังกฤษในฐานะภาษานานาชาติ

ในฐานะครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนชาวไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนหน้านี้ผู้เขียนไม่เคยตระหนักว่าตนเองมีความคิดและทัศนคติในเชิงบวก (ค่อนข้างไปทางนิยมชมชอบ) ต่อแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากนักวิชาการทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาศาสตร์ประยุกต์ และที่สำคัญแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้รับการสนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีการนำเสนอผลการวิจัยในที่ประชุมทางวิชาการทั้งระดับชาติและนานาชาติ รวมถึงการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นการสื่อสาร (Methitham & Chamcharatsri, 2011) นอกจากนั้นไพสิฐ บริบูรณ์ (๒๕๕๔) กล่าวไว้เช่นกันว่า ตนเองไม่เคยให้ความสนใจอย่างจริงจังเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ในการสอนภาษาอังกฤษที่แฝงตัวอยู่ในความคิดและทัศนคติของคนไทย ไม่เคยคิดไปถึงที่ว่าครูอาจารย์ชาวไทยอาจถูกครอบงำเพราะคิดและเชื่อเหมือนๆ กันเกี่ยวกับอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จนกระทั่งเริ่มสัมผัสและเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนทัศน์การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษานานาชาติ

อย่างไรก็ตาม กระบวนทัศน์การสอนแบบ EIL มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกระบวนทัศน์การสอนแบบ ESL / EFL โดย Sharifian (2009) กล่าวว่า

กระบวนทัศน์ ESL / EFL และ EIL มีรายละเอียดที่แตกต่างกันหลายประการซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียกว่า “อุดมการณ์ของภาษาอังกฤษ” (Ideologies of English) ซึ่งกระบวนทัศน์ EIL เกิดมานานพอสมควร แต่สภาวะโลกาภิวัตน์ทำให้นักวิชาการสร้างกรอบแนวคิดและกำหนดคุณลักษณะให้กับกระบวนทัศน์ใหม่ ในลักษณะที่เป็นขั้วตรงข้าม (Dichotomy) กับกระบวนทัศน์ ESL / EFL ที่ใช้กันมานานมาก โพลีซู บริบูรณ์ (๒๕๕๔) กล่าวว่ามโนทัศน์ในเรื่องอุดมการณ์ของภาษาอังกฤษนั้นถือเป็นกรอบความคิดใหม่ที่พัฒนามาจากแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ของภาษาจากมุมมองของนักมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ ซึ่งได้รับความสนใจจากนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์ของต่างประเทศในขณะนี้ แต่ความรู้เกี่ยวกับกระบวนทัศน์ของการสอน (Pedagogy) ที่เชื่อมโยงไปถึงอุดมการณ์ของภาษาอังกฤษยังไม่แพร่หลายเป็นที่รู้จักในประเทศไทย

นักวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ออกมาเคลื่อนไหว เรียกร้อง นำเสนอประเด็นทางด้านอุดมการณ์ที่ครอบงำภาษาอังกฤษ หรือนัยเชิงการเมืองของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และมีจุดยืนที่ชัดเจนในเรื่องการเปิดพื้นที่ให้กับวาทกรรม อุดมการณ์ ภาษาและวัฒนธรรมของชุมชนชายขอบ (ชุมชนที่เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตกมาก่อนและใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ประเทศเหล่านี้ได้แก่ ประเทศบาร์เบโดส อินเดียนาเลเซีย และไนจีเรีย และดินแดนที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิจักรวรรดินิยม เช่น เบลีเยม ฝรั่งเศสและสเปน รวมถึงประเทศซึ่งขณะนี้ตกอยู่ภายใต้การครอบงำอาณานิคมในรูปแบบใหม่นั้นคือการครอบงำด้วยภาษาอังกฤษ ได้แก่ อินโดนีเซีย เม็กซิโก เกาหลีใต้ ตูนิเซีย และเวียดนาม) รวมถึงการเขียนหนังสือ ผลิตบทความทางวิชาการ ศึกษาวิจัย และทำการสอนในมหาวิทยาลัย ได้แก่ Roberts Philipson, Alastair Pennycook, Suresh Canagarajah, James Tollefson และ B. Kumaravadivelu นักวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเหล่านี้ได้เสนอมุมมองเชิงวิพากษ์ (Critical perspectives) ที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวิพากษ์กระบวนทัศน์การสอนแบบ ESL / EFL และแนวการปฏิบัติภายใต้กระบวนทัศน์ดังกล่าว หัวใจสำคัญของมุมมองเชิงวิพากษ์คือ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายด้านภาษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลต่างก็แฝงไปด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองและการครอบงำทางความคิดของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า ในที่นี้อุดมการณ์ของการสอนภาษาอังกฤษแบบ ESL / EFL ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่เป็นชาติตะวันตกนั้นคืออังกฤษและสหรัฐอเมริกา และเป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ทั้งหมด มุมมองเชิงวิพากษ์จึงเป็นมุมมองที่มีคุณูปการต่อครูผู้สอนภาษาอังกฤษของไทยให้เกิดความตระหนักรู้ในเรื่องเหล่านี้ เพราะอาจจะช่วยสะท้อนสถานการณ์ที่เป็นจริงของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย รวมถึงการที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถพัฒนาวิธีการสอนของตนเองโดยอิงทฤษฎีจากฐานราก (Grounded theory) ที่อาศัยมุมมองของภาษา สังคมวัฒนธรรมและการเรียนการสอนที่อิงอยู่กับบริบทจริงของ

ชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทยผ่านการศึกษาวิจัยภาคสนามและการวิจัยแนวชาติพันธุ์วรรณา (อัจฉรวรรณ บุรีภักดี, ๒๕๕๔) McGroarty (2010) กล่าวว่าอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอนเอง รวมทั้งเพิ่มพูนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอุดมการณ์ของภาษาอังกฤษที่สร้างความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การออกแบบวิธีการเรียนการสอน และสื่อการสอนในชั้นเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป

บทส่งท้าย

ผู้เขียนยังมีประเด็นคำถามที่ไม่สามารถขบคิดและหาคำตอบได้เพียงลำพัง เช่น โลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยอย่างไร? ใครหรือบุคคลกลุ่มใดเป็นผู้กำหนดว่าความรู้อะไรที่ควรถูกรรจไว้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ? ครูผู้สอนภาษาอังกฤษนำหลักสูตรไปสู่กระบวนการปฏิบัติอย่างไร? เพราะเหตุใดเราจึงต้องใช้หนังสือเรียน ตำรา หรือสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่ผลิตจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศตะวันตก? ใครหรือคนกลุ่มใดที่จะเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องสำคัญเหล่านี้? และถ้าเราใช้สื่อจากประเทศตะวันตกในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจะส่งผลให้วัฒนธรรมไทยกลายเป็นวัฒนธรรมชายขอบหรือไม่? ใครคือเจ้าของภาษาอังกฤษที่แท้จริง? เราจะนิยามคำว่า“เจ้าของภาษา”อย่างไร? การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องให้เจ้าของภาษาในการสอนหรือไม่ อย่างไร? เป็นต้น ประเด็นคำถามเหล่านี้เป็นประเด็นที่เปิดกว้างไม่เพียงแต่สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ยังรวมถึงนักการเมือง ผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษา นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นต้นว่า ผู้ประกอบการจากภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครอง และผู้เรียน ซึ่งทุกคนต่างก็มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน

ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นของบทความว่า ผู้เขียนมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหรือทางออกที่ชัดเจนต่อประเด็นด้านการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศแต่อย่างใด จุดมุ่งหมายหลักและมีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใดคือ การสร้างมุมมองเชิงวิพากษ์ต่อประเด็นด้านการสอนภาษาอังกฤษให้แก่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย ในฐานะที่เป็นเพื่อนร่วมวิชาชีพครูคนหนึ่ง ผู้เขียนได้ติดตามความเคลื่อนไหวของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งรวมถึงนโยบายในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาโดยตลอด และตระหนักถึงประเด็นต่างๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันดังที่ผู้เขียนกล่าวถึงในบทความฉบับนี้ ผู้เขียนมีความเชื่อมาตลอดว่า ครูผู้สอนที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณค่าตามศักยภาพของเขาเอง หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีความยุติธรรม ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันของผู้เรียนในสังคมได้

นั้น จำเป็นต้องมีความคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Reflective thinking) รู้จักการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เช่น ทำไม จริงหรือไม่ และเพราะเหตุใดต่อนโยบายทางการศึกษาที่ผู้มีอำนาจเหนือกว่าเป็นผู้กำหนด ครูผู้สอนภาษาอังกฤษมีใช้ช่างเทคนิค (Technicians) ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าโดยปราศจากการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เท่านั้น หากต้องให้ความสนใจอย่างวิพากษ์วิจารณ์ต่อความซับซ้อนตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงวิธีการปฏิบัติหรือการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และไม่ละเลยที่จะศึกษามิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง และประวัติศาสตร์

กระบวนการสอนแบบ ESL / EFL ที่ฝังรากลึกเข้าไปในโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยอาจเป็นสาเหตุของปัญหานานัปการที่ยังรอให้เราเรียนรู้และทำความเข้าใจ การสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทยควรปรับเปลี่ยนอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อเข้าสู่กระบวนการสอนแบบ EIL เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และยุคศตวรรษที่ ๒๑ กระบวนการแบบ EIL จะช่วยปลูกฝังอุดมการณ์ใหม่ที่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ และที่สำคัญที่สุดคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยโดยส่วนใหญ่เกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในภาษาอังกฤษแบบไทยๆ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการที่ผู้เรียนค่อยๆ ปลดแอกตนเองจากการเป็นอาณานิคมทางความคิดของชาติตะวันตก (Colonization of the mind) ไม่มองว่าภาษาอังกฤษหรือวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเหนือกว่าของไทยและของวัฒนธรรมอื่นๆ บุคคลสำคัญที่จะนำผู้เรียนชาวไทยไปสู่ความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษก็คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนอุดมการณ์ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการชี้นำทางความคิดความเชื่อให้แก่ผู้เรียน ต้องให้ความสำคัญกับการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นไทย ไม่ลืมหักเหว อัดลัทธิและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน อย่างไรก็ตาม กระบวนการแบบ EIL ในการสอนภาษาอังกฤษจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต้องได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยทุกคน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (๒๕๕๒). หลักสูตรแบบเน้นกระบวนการ: มิติใหม่ของการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเด็กไทย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, ๓๗(๒), ๑๖๘-๑๘๒.
- จันทร์ทรงกลด คชเสนี. (๒๕๔๘). การสอนภาษาอังกฤษโดยใช้วัฒนธรรมไทย มิติเพื่อการพัฒนาภาษา: กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๗). *แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ไพจิตร บริบูรณ์. (๒๕๕๔). ภาษา อุดมการณ์ และการครอบงำ: ปัญหาการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยและแนวทางแก้ไข. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, ๑๗(๖), ๒๓-๕๙.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๓). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๙): ฉบับสรุป*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุมาลี ชีโนกุล. (๒๕๔๘). การสอนภาษาอังกฤษเชิงเน้นเนื้อหา. *มิติเพื่อการพัฒนาภาษา: กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉราวรรณ บุรีภักดี. (๒๕๕๓). ไม่ลืมไทยไม่ไกลสากล: บทสะท้อนความเป็นไทยจากห้องเรียนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ ๒๑. *วารสารศิลปศาสตร์สำนัก มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, ๔๓-๖๖.
- _____. (๒๕๕๔). การสอนภาษาแบบหลังอาณานิคม. *รู้ไยชาติ: วารสารวิชาการด้านเอเชียศึกษา*, ๒(๒), ๑๔๙-๑๕๑.

ภาษาอังกฤษ

- Crystal, D. (2003). *English as a global language*. New York: Cambridge University Press.
- McGroarty, M. E. (2010). Language and ideologies. In N.H. Hornberger, S. L. McKay (Eds.), *Sociolinguistics and language education* (pp. 3-39). Bristol, UK: Multilingual Matters.

- Methitham, P., & Chamcharatsri, P. B. (2011). Critiquing ELT in Thailand: A reflection from history to practice. *Journal of Humanities, Naresuan University*, 8(2), 57-68.
- Nunan, D. (2003). The impact of english as a global language on educational policies and practices in the Asia-Pacific region. *TESOL Quarterly*, 37(4), 589-613.
- Pennycook, A. (1994). *The cultural politics of english as an international language*. London: Longman.
- Sharifian, F. (2009). *English as an international language: Perspectives and pedagogical issues*. Bristol, UK: Multilingual Matters.
- Smith, L. E. (1976). English as an international auxiliary language. *RELC Journal*, 7(2), 38-43.

ผู้เขียน

- นายออมสิน จตุพร** นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐
อีเมล: ajarn.hon@gmail.com
- นางสาวแสงแข คงห้วยรอบ** นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษในฐานะภาษา
นานาชาติ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐
อีเมล: karenity@hotmail.com